

Проф. д.и.н. Димитър

Гоцев е роден през 1945 г. в Щипско, Вардарска Македония. Неговият баща Георги Гоцев е един от възстановителите на ВМРО през 1945 г. и член на Централния комитет. През 60-те години поради преследване от сърбокомунистическите власти семейството на Димитър Гоцев е принудено да емигрира в България.

Проф. Димитър Гоцев е преподавател по нова и съвременна история в Софийския университет "Св. Климент Охридски" и директор на Македонския научен институт в София.

Професор Гоцев, в последния брой на вестник "Македония" бе публикувана статията на Димитър Галев, българин от гр. Струмица, в която бе защитена тезата за конфедерация между България и Македония. Статията бе публикувана и от вестник "Монитор" и предизвика доста коментари и в България, и в Македония, а със сигурност и в някои от балканските столици. Какво е вашето мнение за тази идея?

Димитър Галев написа тази програма, която към настоящия момент няма алтернатива. Тя е много добре научно и национално аргументирана. Докато през последните години нашето общество е потънало в размисли затова как в България да подобрим живота и да спрем българите да емигрират в чужбина, повече от една трета от територията на Р Македония в това време фактически бе превзета от албанците и повече от 130 000 граждани на Р Македония бяха прогонени от родните им огнища. Така на практика само името на държавата остана и постепенно то вече се изпразва откъм съдържание. Днес там, където са албанците официална власт няма. Албанските сили за сигурност, въоръжените банди и паравоенни формирования на тази територия упражняват абсолютна и безусловна власт. Нашите хора са прогонени от домовете си, в които вече никога няма да се върнат. Най-тревожното е, че албанците не смятат да спират дотук. Отсъствието на официална България от балканската сцена им позволява те да търсят удовлетворяване на желанието си да преместят границата на Велика Албания до Вардар. Тази идея бе залегнала и в новогодишното послание на "Албанската освободителна армия", отправено към албанците в Р Македония. В него се подчертаваше, че 2003 г. е решаваща за обединението на албанския народ в Р Македония и Албания. Това е основната причина за публикуването на статията на Димитър Галев, в написването на която са взели участие и голяма група интелектуалци в Р Македония. Предупреждението в нея е, че ако не се сепнем и не помогнем за запазването на Охрид, Битоля, Прилеп, Струга, Кичево, Велес, Тиквешията - ще изгубим и тези области.

В каква степен албанската инвазия е улеснена и подпомогната от липсата на историческа идентичност на т.нар. македонска нация?

Албанците са много улеснени от факта че политическият елит в Р Македония скрива и преследва българската си народност. За разлика от тях, които са седем и половина-осем милиона само в Албания, Косово, а и тези по света - всички до един са обединени и стоят зад позицията на албанските лидери в Македония и зад техните въоръжени акции в републиката.

Сменят се лидерите на албанците, но целите остават...

Абсолютно. Това е така, защото имат начертана програма, в която е указано докъде и кои територии на Балканите те трябва да завладеят. В момента единствено Македония няма никой зад себе си. Това е още една причина албанците да реализират тъкмо там своята експанзионистична политика.

Какъв смисъл влагате в думите "няма никой зад себе си"?

И правителството на ВМРО-ДПМНЕ, и сегашното правителство начело с Бранко Цървенковски все още не могат да разберат, че тази измислена през 1945 г. от сръбските комунисти "македонска нация" няма никакви исторически корени и не може да осигури своята защита. Те чувстваха илюзорна сигурност в рамките на бивша Югославия, без да осъзнават, че фактическата им окупация от сърбите води до тяхната денационализация. Сега историята наложи на сърбите да се оттеглят от Македония и тяхното опразнено място се заема от албанците. Македонизмът не може да брани Македония. Бих припомнил тук, че българското националноосвободително движение ВМРО, без да има държава и държавни институции, само с една въоръжена организация е пазила границите на Македония в нейните етнически пространства, т.е. цяла Македония. Сега македонистите при наличието уж на държава и институции загубиха една трета от Македония и са на път да загубят повече от половината от територията на страната. Политиците в Скопие обаче все още не могат да преодолеят в себе си психологическата бариера и да поискат официална подкрепа от България, което в момента е повече от необходимо.

Казвате, че правителствата в Скопие, включително и сегашното, не разбират колко измислена е македонската нация. Дали пък не е обратното? Може би Цървенковски много добре осъзнава този факт и точно затова се опитва да води страната в орбитата на Белград?

В продължение на изминалия век не един и двама сръбски политици са се изказвали в подобен смисъл: "Ако Македония не може да бъде сръбска, нека бъде албанска, само и само да не бъде българска". Може да се смята, че сръбската агентура в Скопие умишлено ще жертва Македония да стане албанска, но не и да се върне при своите български корени. Трябва обаче да се знае, че Македония никога вече няма да се върне в сръбската орбита. Сръбска Югославия, която подтискаше българите в Македония от 1944 година насам си отиде завинаги в историята.

Не смятате ли, че са положени доста усилия от македонисткия пропаганден апарат в продължения на десетилетия българската идея да бъде направена много непопулярна, особено сред по-младите жители на Р Македония, които не знаят истината?

Действително великосръбската отрова чрез македонизма е нанесла огромни поражения в съзнанието. Но има нещо друго - историята показва, че винаги при опитите за обединяване на целия български народ е следвал погром. Винаги след успехите и триумфа е идвала тежка загуба и са давани тежки жертви. Днес, когато една трета от Македония е загубена и практически отнета от албанците, цялото останало население се надява искрено - скрито или открито - че спасението ще дойде от България. Гарантирам ви го, защото добре познавам хората оттам и техния менталитет. Разбира се, изключвам от това отявлените сърбомани и македонисти.

Какви стъпки вие бихте препоръчали на българското държавно ръководство, какви външнополитически инициативи трябва да предприемат президента, правителството, кабинета, за да се постави идеята за конфедерация и да се постигне действителен интегритет на хората от двете страни на границата?

През последните години в Скопие се говори само за сръбско, гръцко, албанско присъствие в Македония. Това се дължи и на факта, че България - доброволно или под чуждо давление просто не присъства там. Примери са десетки. Но ще кажа и следното - сърбите, гърците и албанците имат десетки телевизионни канали и радиостанции, вестници, списания. България няма нито един тв канал, радио или вестник. Нещо повече, България няма дори и свой културен център в Скопие. Да не говорим за медиен и информационен център. България въобще се е оттеглила от Македония. При това положение тя не може и не желае - така се схваща от тамошното население - да влияе по някакъв начин за свободното самоопределение на това население.

Препоръката ми е България да се върне на балканската сцена и да заеме подобаващото ѝ място в идеите за разрешаване на въпроса за Македония. Представете си едно положение, при което още 5 години България да няма активно присъствие на Балканите. В този период Македония е възможно да изчезне от политическата карта на Балканския полуостров. Поради това България не бива да се отказва от своите задължения към Македония. На всички е известно, че през вековете надеждата на българите в Македония винаги е била България. Едни от най-видните ни дейци - писатели, революционери и общественици - са били македонски българи. Те са доказали, че Македония е неделима част от България. Тя е люлката на българското Възраждане, на българското националноосвободително движение, на българския национален идеал. Да споменем само Кирил и Методий, Климент, цар Самуил, та стигнем до Възраждането - братя Миладинови, Шапкарев, Жинзифов, Пърличев и до революционните дейци Гоце и Даме, Тодор Александров и Иван Михайлов. Можем да изброим и Ченто, и Методи Шатаров, д-р Васил Иванов, д-р Терзиев, д-р Тренчев, Тодор Манасиев, Димитър Гюзелев, Димитър Чкатров, които 1945 г. възстановиха ВМРО и направиха най-сериозната постъпка в това смъртно време - един меморандум, изпратен до Парижката мирна конференция, в който се иска независима Македония за спасяването на българския етнически елемент. Седем души подписват този документ, един от тях е моят баща Георги Гоцев, заради което пролежало 12 години в Титовите затвори на Югославия.

В историята неведнъж искрата на българския национален дух, на българското Възраждане и национален подем е идвала от Македония. Ако това е една възможна теза, как приемате вероятността това да се случи и в нашето съвремие?

Ако България през последното десетилетие последователно бе оказвала достатъчна морална подкрепа, това вече щеше да е факт. Щеше да има силно обществено патриотично движение на българите в Р Македония, което досега би предложило програма и модел за разрешаване на проблемите между Р България и Р

Македония. Но че такива движения съществуват и вече се появяват със своите идеи и програми - в това не бива да се съмняваме. Един лъч от тази програма е и статията на Димитър Галев, която публикувахте в миналия си брой.

Едва ли има българин, който не би подкрепил това движение на македонските българи. Същевременно от историята знаем, че балканските проблеми никога не са решавани на Балканите. Да си припомним и изключителното силното гръцко лоби на ключови позиции в САЩ, да си припомним и кандидат-президента от Демократическата партия през 1984 г. Майкъл Дукакис от гръцки произход, застанал срещу Роналд Рейгън. Близък сътрудник и говорител на бившия президент Бил Клинтън пък отново бе етнически грък. Само за справка - клуб на приятелите на България във Вашингтон бе създаден едва през 2002 г. А САЩ са единствената велика сила в света в момента. Как ще коментирате всичко това?

Голяма истина има в това, което казвате. Към настоящия момент Гърция се опитва да играе решаваща роля на Балканите и в дорешаването на въпроса за Вардарска Македония. Само преди една седмица, след появата на статията на Галев, гръцкият външен министър Папандреу предложи решаването на балканските проблеми да стане чрез създаването на балканска федерация начело с Гърция. Разбира се, представители на ЕС реагираха негативно на тази инсинуация. Президентът на Р Македония Борис Трайковски направи категорично негативно изявление на инициативата на Папандреу. Гърция гледа под лупа подобни идеи за решаване на въпроса и особено на връзката България - Македония. Тя едва ли би подкрепила интеграцията между хората от двете страни на измислената граница. Защото според Атина, това би нарушило връзката Атина-Белград. В това отношение се работи активно през последното десетилетие и с предишното правителство на Георгиевски, и със сегашното на Цървенковски.

Гърция несъмнено ще се противопоставя на сближаването между България и Македония.

Ще се противопоставя с всички възможни средства. Дори ще се опита да предложи свой контравариант, който поне от един век насам се предлага на българската страна. Този вариант е познат - отсам Вардар е българско и това се признава. Оттатък трябва да бъде "гръцко" и "сръбско". Но ние, българите в България и в Македония, никога не сме се съгласявали и няма да се съгласим с него, защото в Западна Македония са изворите на нашата култура, там дълбоко са зарити вечните корени на българския национален дух, оттам започва нашето Възраждане. Без тези символи историята на България би била много бледа и затова всеки българин още с раждането си изпитва любов към тези земи, дори и без да е възпитаван в това. Ние непременно ще преговаряме с гърци и албанци, и ЕС, и със САЩ, и с Русия, които да разберат, че не може да бъде затрита тази част от Македония, в която живеят 1 200 000 души - българи или македонци - все едно е. На това население трябва да се осигури възможност да живее по родните си места. Никой няма право да му отнема земята и да налага изкуствени решения, каквито бяха създаването на "македонска нация" и "македонски език" през 1944 г. Тогава 1300-годишната българска история в Македония бе обърната с главата надолу и това на никого нищо добро не донесе.

Не смятате ли, че естествено идва моментът за свикване на международна конференция за бъдещето на Македония?

Не се съмнявам, че това предстои. От известно време различни фактори на ключови позиции в Европа и на Балканите изказват мнение, че неминуемо ще се стигне до такава международна конференция. Просто проблемите на Балканите са изоставени на самотек и ако няма авторитетна, справедлива и целенасочена намеса с активно участие на България, този самотек може да породи още и неразрешими проблеми. Има достатъчно основания да се твърди, че балканските проблеми не могат да бъдат решавани на евробюрократично ниво, още повече, че Европа никога и с нищо не е допринасяла за решаването на балканските проблеми, обратно - задълбочавала ги е. Известно е, че ако не бе намесата на САЩ и НАТО при разпадането на бивша Югославия, макар и колеблива и неубедителна отначало, под заплаха бе сигурността на Европа. Която сигурност неведнъж е рухвала под напора на балкански кризи и конфликти. Аз мисля, че дълго време - от 1944 г. досега - политиката на САЩ единствено бе адекватна по отношение на българското население в Македония. Знаете, че след Втората световна война единствено в САЩ и Канада останаха македонски патриотични организации, които бранеха българщината в Македония, издаваха свои вестници и книги, правеха конгреси и изпращаха меморандуми до великите сили с идеята за независима Македония. Ако политиката на САЩ продължи и днес в тази посока, тя ще доведе до едно правилно и справедливо решение. Защото идеята за независима Македония с българско мнозинство е идея и на нашето националноосвободително движение, включително и на последния ръководител на ВМРО Иван Михайлов, който бе свързан с американската политика в последните години на своя живот.

Знам, че сте се виждали с Иван Михайлов и сте разговаряли с него в последните дни от живота му - през 1990 г. в качеството си на председател на ВМРО тогава.

Може откровено да се каже, че аз съм последният човек, който записа от него възможното да бъде записано за историята на българите в Македония. Аз спасих това, което той щеше да отнесе със себе си. Надявам се, че няма да е далеч времето, когато ще излезе една книга и аз ще кажа на българските поколения това, което Иван Михайлов искаше да знаят като негово завещание.

Не мога да не ви попитам поне за няколко думи от този ваш разговор. Известно е споделеното в "Спомени"-те на Иван Михайлов негово пророчество, че Югославия ще се разпадне, а Сърбия ще се свие в рамките на областта Шумадия. Какво си казахте вие с Иван Михайлов?

Иван Михайлов направи едно обръщение към хората в Пиринския край и в него каза, че решението на македонския въпрос е земите в Македония, населени с българи да се присъединят към България. Заветът, който той остави в разговора си с мен към поколенията при създалата се обстановка в Македония, сочи, че Иван Михайлов вече се е отказал от идеята си за "Македония - Швейцария на Балканите".

Той виждаше демографския взрив на другите етноси и огромните и преплетени чужди интереси там и затова смяташе, че ако може нещо да се спаси от Македония - това е българското население, което да бъде в органическа и неразделна връзка с България.

Пожелавам ви успех и ще чакаме заедно с читателите на "Македония" и с всички родолюбиви българи да видим вашата книга. Накрая на разговора ни, какво бихте казали на тези македонски българи, които ще прочетат настоящето интервю на страниците на в."Македония"?

Първото нещо, което трябва да стане е спирането на албанското настъпление в Македония. Днешните и утрешни поколения в Македония трябва да имат свободен роден край. За цялото население би било полезно да знае, че техните братя в България никога няма да допуснат заличаването на тази част от Македония от политическата карта на Балканите. Както албанците бранят своите сънародници в Македония, така и нашите сънародници там трябва да знаят, че ние с интерес и болка следим развитието на събитията и те трябва и могат напълно да разчитат на всестранна подкрепа от наша страна.